

Sygn. akt I UK 192/06

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Roman Kuczyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych z udziałem zainteresowanego

Przedsiębiorstwa "G." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

o zasiłek chorobowy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 grudnia 2006 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w G.

z dnia 9 lutego 2006 r., sygn. akt (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Ubezpieczony M. B. był zatrudniony u pozwanego od 12 stycznia 1998 r. na stanowisku instalatora okablowania, monter II kategorii - praca na wysokościach z użyciem sprzętu specjalistycznego. Otrzymywał wynagrodzenie składające się z wynagrodzenia zasadniczego i premii uznaniowej. Na przełomie 2001 i 2002 r. sytuacja finansowa przedsiębiorstwa pogorszyła się, wysokość wynagrodzenia pracowników zależała od koniunktury na rynku. Od dnia 16 września 2002 r. ubezpieczony był niezdolny do pracy z powodu choroby. Za pierwsze 35 dni otrzymał wynagrodzenie za czas choroby od zakładu pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przejął obowiązek wypłaty zasiłku chorobowego od dnia 21 października 2002 r. przyjmując do ustalenia podstawy zasiłku wysokość wynagrodzenia z okresu od marca do sierpnia 2002r. (sześć miesięcy). Podstawa wymiaru zasiłku wyniosła 935,11 zł. Wniosek ubezpieczonego o ustalenie podstawy wymiaru z 12 miesięcy został załatwiony odmownie decyzją organu rentowego z dnia 31 stycznia 2003 r.

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. wyrokiem z dnia 9 lutego 2005 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego. Mając na względzie, że w rozporządzeniu z dnia 18 sierpnia 1999 r. w sprawie określenia przypadków, w których za podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przyjmuje się wynagrodzenie z 12 miesięcy (Dz.U. Nr 70, poz. 90), Minister Pracy i Polityki Socjalnej działając na podstawie upoważnienia zawartego w art. 36 ust. 6 ustawy „zasiłkowej” z dnia 25 czerwca 1999 r. określił, że tak ustaloną podstawę wymiaru zasiłku chorobowego winni mieć pracownicy zatrudnieni ze zmiennym wynagrodzeniem, Sąd na podstawie opinii biegłego ustalił, że zakres czynności wykonywanych przez odwołującego kwalifikował się jako praca w budownictwie, jednak wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego była uzależniona jedynie od sytuacji ekonomicznej pracodawcy, co zdaniem tego Sądu, nie spełniało przesłanki z art. 36 ustawy w postaci znacznego wahania wynagrodzenia ze względu na charakter pracy lub zasad wynagradzania, skoro ubezpieczony otrzymywał stałe wynagrodzenie zasadnicze oraz premię uznaniową, której wysokość ustalał pracodawca według własnego uznania. Wysokość jego wynagrodzenia nie była uzależniona od warunków atmosferycznych, pory roku oraz od efektywności pracownika.

Powyższe w ocenie Sądu nie dawało podstaw do przyjęcia podstawy zasiłku z okresu 12 miesięcy.

Apelację od wyroku złożył ubezpieczony.

Apelacja została oddalona. Sąd Okręgowy – Sad Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyroku z dnia 9 lutego 2005 r. podzielił argumentację Sądu pierwszej instancji, wskazując dodatkowo, że ochrona ubezpieczonych przed obniżeniem podstawy wymiaru zasiłku chorobowego ma miejsce tylko wtedy, gdy wynagrodzenie ulega wahaniom z przyczyn niezależnych od pracownika albo pracodawcy. Zdaniem Sądu drugiej instancji obniżenie wynagrodzenia wskutek pogorszenia sytuacji ekonomicznej pracodawcy, nie daje podstaw do przyjęcia, że "zmienność wynagrodzenia" była następstwem charakteru pracy, czy zasad wynagradzania w rozumieniu art. 36 ust 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r.

Ubezpieczony na powyższe rozstrzygnięcie wniósł skargę kasacyjną wskazując na naruszenie tym orzeczeniem prawa materialnego przez błędną wykładnię i nie zastosowanie art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 1999r. Nr 60, poz. 636 ze zm.) oraz § 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 sierpnia 1999 r. w sprawie określenia przypadków, w których za podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przyjmuje się wynagrodzenie z 12 miesięcy kalendarzowych (Dz.U. Nr 70, poz. 90) w związku z art. 36 ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 stycznia 2002 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się uzasadniona. Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie była kwestia ustalenia okresu, który należy brać pod uwagę przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego w oparciu o art. 36 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania zaskarżonej decyzji organu rentowego (tj. przed nowelizacją z dnia 17 grudnia 2004 r.). Zgodnie z art. 36 ust 2 ustawy „zasiłkowej” za podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przyjmowało się przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone

za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy, gdy wynagrodzenie uległo znacznemu wahaniu ze względu na charakter pracy lub zasady wynagradzania. Konstrukcja tego przepisu poprzez zastosowanie alternatywy łącznej: "charakter pracy lub zasady wynagradzania" przesądza o możliwości zastosowania tak obu kryteriów łącznie, jak i każdego z nich z osobna. Z kolei w rozporządzeniu wykonawczym do tego przepisu Minister Pracy i Polityki Socjalnej określił przypadki, w których za podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przyjmuje się wynagrodzenie z 12 miesięcy kalendarzowych. W § 1 rozporządzenia wymieniono katalog prac i systemów wynagradzania, które uprawniały do przyjęcia wynagrodzenia z 12 miesięcy za podstawę wymiaru zasiłku chorobowego. Dla tych dwóch kategorii – charakteru prac i systemów wynagradzania – ustawodawca określił wspólny warunek w postaci zmiennego wynagrodzenia, który musiał spełnić pracownik.

Premia uznaniowa, którą otrzymywał ubezpieczony była częścią wynagrodzenia za świadczoną przez niego pracę. Została ona określona w umowie o pracę, jako zmienny składnik wynagrodzenia stanowiący łącznie z wynagrodzeniem zasadniczym należne miesięczne pobory pracownika. Ponadto orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje, iż tam, gdzie przesłanki i warunki uzyskania prawa do świadczenia są wystarczająco określone, mamy do czynienia z premią. (uchw. SN z 30.07.1986 r., III PZP 47/86, OSN 1987/5-7/82 oraz uchw. SN z 08.10.1988 r., III PZP 34/88, OSN 1990/1/1, wyr. SN z 21.10.1990 r., I PR 236/90, Sł. Prac. 1991/6/28, wyr. SN z 06.06.2000 r., I PKN 705/99, OSNP 2001/24/713). W niniejszej sprawie Sądy orzekające ustaliły, jakie były przesłanki pozytywne uzyskania premii. Wysokość premii była uzależniona od indywidualnej oceny pracownika, ilości wykonywanej pracy, nakładu i czasu pracy. Ponadto premia była wypłacana stale, w okresach miesięcznych, a w latach 2001, 2002 podlegała znacznym wahaniom – rzędu 30-40%, a czasami 80%. Obowiązki, które wnioskodawca wykonywał miały charakter prac budowlanych, a skoro tak to wykonywał on prace określone w § 1 pkt 4 powołanego rozporządzenia. Ponadto zgodnie z wymaganiami art. 36 ust 2 powołanej ustawy jego wynagrodzenie uległo znacznemu wahaniu ze względu na charakter pracy. W tym stanie rzeczy błędne jest stanowisko Sądu drugiej

instancji, iż charakter prac wykonywanych przez ubezpieczonego nie skutkował zmiennością jego wynagrodzenia. Podstawą wymiaru zasiłku chorobowego przed zmianą art. 36 ustawy „zasiłkowej” mogło być zarówno wynagrodzenie z ostatnich 12 miesięcy, gdy zasady wynagradzania oparte byłyby na systemach o których mowa w pkt 13 i 14 paragrafu 1 wyżej wymienionego rozporządzenia, jak i w sytuacji, gdy pracownik wykonywał prace wymienione w punktach 1 – 12 paragrafu 1. Przewidziane w art. 36 ustawy uprawnienie do wydłużenia z 6 miesięcy do 12 miesięcy okresu wynagrodzenia do określenia podstawy wymiaru zasiłku nie było bowiem uzależnione od jednoczesnego spełnienia przez pracownika, ubiegającego się o zasiłek chorobowy, przesłanki charakteru pracy i przesłanki zasad wynagradzania powołanego wyżej rozporządzenia. W obu tych przypadkach musiał jedynie otrzymywać zmienne wynagrodzenie, które podlegało znacznym wahaniom z przyczyn zależnych bądź niezależnych od pracodawcy. Zróżnicowana wysokość wynagrodzenia za pracę wnioskodawcy w poszczególnych miesiącach, będąca wynikiem zmiennej wysokości premii uznaniowej, mogła być następstwem charakteru wykonywanej pracy w rozumieniu art. 36 ustawy „zasiłkowej” w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 sierpnia 1999 r. - niezależnie od tego jaka była przyczyna zmniejszenia aktywności gospodarczej pracodawcy wpływającej na wysokość premii wypłacanej przezeń swoim pracownikom. Nie ma istotnego znaczenia, czy powodem znacznych wahań wynagrodzenia były warunki atmosferyczne, sezonowość prac, czy koniunktura na rynku budowlanym, skoro analizowane normy prawne uprawniały do wydłużenia wspomnianego okresu pracownikom, którzy wykazali, że rodzaj wykonywanej pracy (§ 1 pkt 1-12 rozporządzenia) był adekwatny do sposobu wynagradzania za tę pracę. Przepisy te nie nakładały obowiązku zaistnienia przyczyny zależnej od pracownika lub pracodawcy, powodującej znaczne wahania wynagrodzenia, a jedynie zmienny charakter wynagrodzenia oraz jego znaczne wahania. Na marginesie powyższych rozważań stwierdzić należy, że mocą art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2005 r., nr 10, poz. 71), która weszła w życie w dniu 8 lutego 2005 r.,

ustawodawca wprowadził zasadę powszechnego ustalania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego z wynagrodzenia wypłaconego pracownikowi w okresie 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy.

Z powyższych motywów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

/tp/